

HORIJIY TILLARNI O'QITISHDA LU'G'AT BOYLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI ILOVALARNING TURLARI

Nozima Kamalitdinovna Djabbarova
katta o'qituvchi
O'zbekiston

Abstract: Today, digital technology is rapidly entering human life in all areas and the field of education is no exception. Digital technology and modern methods are being used to increase students' interest in teaching English as EFL and actively use it in practical classes. Each application is becoming easier for the student to learn the language by using it with interest. Does the utilization of ICT within the EFL classroom boost learning and give an environment for more beneficial and changed learning? Investigate discoveries appear that the utilize of data innovation within the EFL classroom boosts independent learning, expands focused on results, spurs learners and makes a difference them progress their execution within the EFL classroom. Be that as it may, utilizing ICT without cautious arranging and well-defined goals will more likely be a squander of time and exertion.

Key words: EFL classroom, digital technology, online classes, creativity, independent learning, mental activities, intelligence, abilities. Google classroom, Kahoot, Wordwall, Padlet, Quizlet, Miro

So'nggi yillarda, ingliz tili so'z zahirasini onlayn o'rganish uchun raqamli vositalar muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Bu vositalar so'z zahirasini o'rganishni ko'proq qiziqarli va interaktiv qilish, o'rganuvchilarga o'zlarining o'zlashtirgan so'zlar to'g'risida tez-tez qayta fikrlash imkoniyatini berish kabi ko'plab foydalarni taqdim etadi. Ingliz tili so'z zahirasini o'qitish uchun eng ko'p ishlatiladigan raqamli vositalardan biri onlayn "flashcard" dasturlari hisoblanadi. Bu dasturlar o'rganuvchilarga o'zlarining o'z flashcardlarini yaratishga imkon beradi. Bu flashcardlar o'rganuvchilarga yangi so'zlar va iboralarni o'rganish, yodlash va ko'rib chiqish uchun ishlatiladi. Barcha o'rganish jarayoniga qo'shimcha darsliklar yoki o'z-o'zini o'qitish uchun mo'ljallangan flashcard to'plamlari ham taqdim etiladi. Ingliz tili so'z zahirasini o'qitish uchun boshqa raqamli vositalar o'ynash usullari hisoblanadi. Bu o'yinlar ko'plab turda bo'lishi mumkin, misol uchun, "crossword puzzles" va "word searches" dan boshqa o'qituvchilar tarqatilgan so'zlar va iboralarni bir-biriga mos kelishlari uchun yordam berish, yoki rasmlar bilan birlikda so'zlar yoki iboralarni mos keluvchi o'yinlardan foydalanish mumkin. Bu o'yinlar o'rganuvchilarni qiziqtirish va ingliz tilini o'rganishni ko'proq qiziqarli va yaxshi ko'rinadigan holga keltirishga yordam beradi.

Ingliz tili so'z zahirasini o'qitish uchun raqamli vositalarning boshqa turlari onlayn savollar va testlar hisoblanadi. Bu vositalar o'rganuvchilarga yangi so'zlar va iboralarni tekshirish, o'zlarining bilim darajalarini sinash va tez-tez fikr bildirish

ЗАМОНАВИЙ ТИЛШУНОСЛИК ВА ТАРЖИМАШУНОСИЛИКНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

imkonini beradi. Barcha onlayn savollar va testlar o'rganuvchilarga javoblar haqida izohlar va misollar, yangi so'zlar va iboralarning ma'nolari va sinonimlari haqida ma'lumotlar taqdim etadi. Bundan tashqari, o'qituvchilar va o'rganuvchilar uchun onlayn resurslar mavjud. Bu resurslar o'z ichiga onlayn lug'atlar, tesauruslar, onlayn ingliz tilini o'rganish jamiyatlari va forumlarini o'z ichiga oladi. Bu resurslar o'rganuvchilarni ingliz tilini o'rganishda yordam berish va ularning til ko'nikmalarini yaxshilash uchun yaxshi imkoniyatlar taqdim etadi.

Jamiyatda, raqamli vositalarning va resurslarning mavjudligi ingliz tili so'z zahirasi onlayn o'rganishni osonlashtiradi va o'rganuvchilarga ularning til ko'nikmalarini yaxshilash uchun kerakli ma'lumot va ko'rsatmalarni tez-tez taqdim etadi. Onlayn resurslar, ingliz tilini o'rganishda bir nechta xil yordamlarni taqdim etadi. Bu resurslarga kirishning eng yaxshi tomoni, ularni bepul va qulay ko'rsatishlari, o'rganuvchilarga uzluksiz ravishda amalga oshirishlari va o'zlashtirishlari mumkin. Quyidagi misollar, onlayn resurslar orqali ingliz tilini o'rganishga qanday yordam berish haqida ma'lumot beradi:

Onlayn lug'atlar: Onlayn lug'atlar, yangi so'zlar va iboralarni o'rganish uchun samarali vositalardir. Bu lug'atlar o'rganuvchilarga so'zning ma'nosi, amaldagi ishlatishlari, sinonimlari va antonimlari haqida ma'lumotlar beradi. **Tesauruslar:** Tesauruslar, ingliz tilida ko'p o'zgaruvchan so'zlar va iboralarning sinonim va antonimlarini taqdim etadi. Bu resurslar o'rganuvchilarga o'zlarining matndagi so'zlarini to'g'ri va samarali bir xil so'zlar bilan almashtirish imkonini beradi.

O'qituvchi saytlar: O'qituvchi saytlar, o'rganuvchilarga ingliz tili grammatikasi, o'qish va yozishning qoidalari, matnlar tahlili va ta'limiy materiallar taqdim etadi.

Audio va video darslar: Audio va video darslar, o'rganuvchilarga ingliz tilida matnlar, gaplashish va tinglashni o'rganish uchun samarali vositalardir.

Mobil ilovalar: Mobil ilovalar, o'rganuvchilarga ingliz tilini o'rganish uchun bilimlarni ochish, o'zlashtirish va sinovdan o'tkazish imkonini beradi.

O'z-o'zini o'qitish jamiyatlari: O'z-o'zini o'qitish jamiyatlari, o'rganuvchilarga ingliz tilini o'rganishda qo'llanadigan yordam beruvchilar va qo'shimcha materiallar taqdim etadi.

Bularning yanada ko'pini taqdim etish mumkin, lekin bular boshqa o'rganish vositalari bilan birga ishlatilgan holda, o'rganuvchilarga ingliz tilini o'rganishda katta yordam beradi. Ingliz tilini o'rganishda eng yaxshi o'qituvchi saytlar quyidagi ko'rsatilgan: **Duolingo:** Bu onlayn platforma, o'rganuvchilar uchun qiziqarli va o'ynaq bir til o'rganish tajribasi taqdim etadi. Bu sayt orqali o'rganuvchilar ingliz tilini o'rganishga boshlashadi va umumiy grammatikani, so'z zahirasi va matn tushunchalarini o'rganishadi. **BBC Learning English:** Bu sayt orqali o'rganuvchilar BBC yangiliklarini tinglash orqali ingliz tilini o'rganishadi. Sayt audio va video darslar, grammatika, o'qish va yozishning qoidalari kabi ko'plab materiallarni taqdim etadi. **ESL Gold:** Bu sayt o'rganuvchilarga ingliz tilini o'rganish uchun ko'plab ko'rsatkichlar va materiallar taqdim etadi. Bu saytda gaplashish, o'qish, yozish, grammatikani o'rganish va matnlar bilan ishlash uchun ko'plab imkoniyatlar mavjud. **English Central:** Bu sayt orqali o'rganuvchilar video darslar orqali ingliz tilini o'rganishadi. Bu sayt orqali o'rganuvchilar boshqa o'qituvchi saytlarda taqdim etilmaydigan "konuşma algılama" jarayonini amalga oshirishadi. **Grammarly:** Bu sayt orqali o'rganuvchilar ingliz tilida yozishni o'rganishadi. Bu sayt o'rganuvchilarga yozish va grammatika xatolarini aniqlash va to'g'rilashga yordam beradi. Bu saytlar ingliz tilini o'rganish uchun eng yaxshi saytlardan faqat bir nechta misoldir. Boshqa o'qituvchi saytlari, grammatika kitoblari va darsliklar ham

ЗАМОНАВИЙ ТИЛШУНОСЛИК ВА ТАРЖИМАШУНОСИЛИКНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

o'rganuvchilarga yordam beradi. O'rganuvchilar o'zlariga qanday ko'rsatuvchi saytni tanlashga qaror qilishlari kerak, chunki har bir o'rganuvchi o'ziga qulay bo'lgan resursni topishga harakat qiladi. *Memrise*: Bu sayt orqali o'rganuvchilar ingliz tilini o'rganish uchun flashcardlar, o'yinlar va qo'shimcha materiallar orqali o'rganishadi. Bu sayt orqali o'rganuvchilar o'zlarining so'zlarini yaratish va o'zlarining o'zlashtirish uchun imkoniyat beradi. *Quizlet*: Bu sayt orqali o'rganuvchilar ingliz tilini o'rganish uchun flashcardlar, o'yinlar va testlar orqali o'rganishadi. Bu sayt orqali o'rganuvchilar o'zlarining o'z flashcardlarini yaratish va ularga o'zlarining o'zlashtirish uchun imkoniyat beradi. *Lingoda*: Bu sayt orqali o'rganuvchilar ingliz tilini o'rganish uchun onlayn darslar orqali o'rganishadi. Bu sayt orqali o'rganuvchilar boshqa o'qituvchi saytlarida topilmaydigan "canli ders" jarayonidan foydalanishadi. *Busuu*: Bu sayt orqali o'rganuvchilar ingliz tilini o'rganish uchun onlayn darslar orqali o'rganishadi. Bu sayt o'rganuvchilarga o'zlarining ko'nikmalarini oshirish uchun bir-biriga maslahat bermoqchi bo'lgan o'z-o'zini o'qitish jamiyatlari ham taqdim etadi. *Open English*: Bu sayt orqali o'rganuvchilar ingliz tilini o'rganish uchun onlayn darslar orqali o'rganishadi. Bu sayt o'rganuvchilarga o'zlarining o'zining davomida ilgari suratda ingliz tilini o'rganish uchun keng imkoniyatlar taqdim etadi. *Coursera*: Bu sayt orqali o'rganuvchilar ingliz tilini o'rganish uchun turli ko'rsatuvlar, darslar va kurslar orqali o'rganishadi. Bu saytda ko'plab turdagi kurslar mavjud va o'rganuvchilarga sertifikat beriladi.

Bu saytlar, ingliz tilini o'rganish uchun ko'plab imkoniyatlar va yordam beradi. Bularning har biri o'ziga xos yaxshi tomonlarga ega bo'lib, o'rganuvchilarga ingliz tilini o'rganishda yordam beradi. Bu saytlar, ko'plab qulay va samarali vositalar taqdim etadi. Bu saytlar orqali o'rganuvchilar o'zlarining umumiy ingliz tili ko'nikmalarini oshirish uchun keng imkoniyatlar taqdim etadi.

Dars jarayoniga turli raqamli ilovalar va onlayn doskada namoyish etish orqali raqamli texnologiyalkardan foydalanish samarali hisoblanib kelmoqda. Uy vazifalari va mustaqil ishlash uchun mobil aloqa vositalari ilovalaridan ham keng trzda foydalanish taklif etilmoqda. Raqamli texnologiyalar davri bo'lgani uchun amalaiy darslarni qiqizqtirgan holda AKT dan faol ishlatib dars etish talkab etilmoqda. Oqituvchini o'z ustida ishlashi tinimsiz izlanishlar olib borishi bu darsni sifatini yuqoriga ko'tarilishiga asosiy omil bo'ladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Avci, H., & Adiguzel, T. (2017). A Case Study on Mobile-Blended Collaborative Learning in an English as a Foreign Language (EFL) Context. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 18(7).
2. Hiver, P., Al-Hoorie, A. H., Vitta, J. P., & Wu, J. (2021). Engagement in language learning: A systematic review of 20 years of research methods and definitions. *Language Teaching Research*, 136216882110012. <https://doi.org/10.1177/13621688211001289>
3. Hyte, H. (2022, March 19). *What's the difference between ESL, EFL, ESOL, ell, and ESP?* Reading Horizons. Retrieved January 13, 2023, from <https://readinghorizons.website/blog/what-s-the-difference-between-esl-epl-esol-ell-and-esp/>
4. Li, J., & Cummins, J. (2019). Effect of using texting on vocabulary instruction for English learners. *Language Learning and Technology*, (23), 43–64.
5. Mudra, H. (2020). Digital Literacy among Young Learners: How Do EFL Teachers and Learners View its Benefits and Barriers? *Teaching English with Technology*, (20), 3–24.

ЗАМОНАВИЙ ТИЛШУНОСЛИК ВА ТАРЖИМАШУНОСИЛИКНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

6. Kukulska-Hulme, A. (2012). Language learning defined by time and place: A framework for next generation designs. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*, 7(2), 233-250.
7. Warschauer, M. (2006). *Laptops and literacy: Learning in the wireless classroom*. Teachers College Press.
8. Xu, L., & Liang, J. (2017). The effectiveness of digital resources for English language learning in China: A meta-analysis. *Educational Technology & Society*, 20(1), 158-169.
9. Yang, J. C., & Wu, W. C. I. (2012). Digital storytelling for enhancing student academic achievement, critical thinking, and learning motivation: A year-long experimental study. *Computers & Education*, 59(2), 339-352.